

CRIMINAL

JUSTICE

شب امتحان مدنی

مدنی یک

تنها چیزی که برای نمره ۲۰ لازم داری

شب امتحان حقوق مدنی

شب امتحان همیشه با استرس و فشار همراه، مخصوصاً وقتی پای حقوق مدنی وسط باشه! حجم زیاد مطالب، مواد قانونی پیچیده، نظریات مختلف و نکات ریز و درشتی که باید بلد باشی، باعث می‌شه خیلی از دانشجویها احساس کنن وقت کافی برای مرور همه چیز ندارن. اما نگران نباش! "شب امتحان حقوق مدنی" دقیقاً برای همین لحظات طراحی شده.

این کتاب چیه و چرا باید اون رو بخونی؟

"شب امتحان حقوق مدنی" یه راهنمای فشرده و کاربردی برای دانشجویهای حقوقه که نمی‌خوان وقتشون رو با خوندن مطالب غیرضروری تلف کنن. اگه می‌خوای بدون استرس، سریع و مطمئن نمره ۲۰ رو بگیری، این کتاب دقیقاً همون چیزیه که بهش نیاز داری.

ویژگی‌های این کتاب که اون رو از بقیه منابع متمایز می‌کنه:

1 خلاصه‌ای از مهم‌ترین نکات

نیازی نیست کل کتاب‌های مرجع رو زیر و رو کنی، فقط نکاتی که برای امتحان لازمه رو در اختیار می‌ذاریم.

2 سوالات پرتکرار امتحانی

شامل مجموعه‌ای از سوالاتی که بارها در آزمون‌های مختلف تکرار شده و احتمال اومدنشون بالاست.

3 بیان ساده و روان

توضیح مفاهیم پیچیده به زبانی که سریع و راحت متوجه بشی، بدون استفاده از اصطلاحات گیج‌کننده.

4 مختصر اما مفید

حجم این کتاب کم، ولی محتوای اون کاملاً کاربردی. همه چیز طوری خلاصه شده که تو کمترین زمان، بیشترین یادگیری رو داشته باشی.

5 چیدمان منظم و دسته‌بندی شده

همه مطالب بر اساس موضوعات اصلی و فرعی مرتب شدن تا بتونی سریع هر چیزی رو که لازم داری پیدا کنی.

6) تمرکز بر نکات کلیدی و کاربردی

فقط مطالبی که احتمالاً در امتحان از شما سوال می‌آید، نه حاشیه‌های اضافه.

7) قابل استفاده در هر زمان و مکان

چون خلاصه و جمع‌وجور طراحی شده، می‌تونی توی مسیر، قبل از خواب یا حتی چند ساعت قبل از امتحان مرورش کنی.

8) افزایش تمرکز و کاهش استرس

با دونستن اینکه همه چیز جمع‌بندی شده و مرتب توی یه کتاب داری، خیالت راحت‌تر می‌شه و استرست کم‌تر می‌شه.

9) کاملاً کاربردی و آزمون‌محور

این کتاب فقط برای شب امتحان نیست، بلکه برای آزمون‌های حقوقی مثل وکالت و قضاوت هم یه مرجع عالی‌ه.

10) بدون نیاز به مطالعه منابع حجیم و پراکنده

دیگه لازم نیست بین جزوه‌های مختلف و کتاب‌های قطور سرگردون بشی، همه چیز همینجاست!

✓ نتیجه؟

اگه دنبال یه راه سریع، مطمئن و مؤثر برای گرفتن نمره ۲۰ در حقوق مدنی هستی، "شب امتحان حقوق مدنی" بهترین انتخابه. همین حالا شروع کن و بدون استرس آماده شو!

✦ برای دریافت نسخه کامل سایر دروس شب امتحان، به کانال تلگرام ما بپیوندید:

@imanilawyer

✉ ایمیل نویسنده: m.imanilawyer@gmail.com

☎ شماره تماس: 09940959016

محمد ایمانی بهار 1404

درسنامه جامع حقوق مدنی ۱

اشخاص و محجورین

در دنیای حقوق مدنی، آدم‌ها دو دسته‌اند: یا شخص حقیقی‌اند، یا شخص حقوقی. اولی از مادر زاده می‌شود، دومی از دل قانون! یعنی یکی گوشت و پوست دارد، دیگری کاغذ و مهر ثبت شرکت‌ها! از همان اول، قانون برای این دو دسته کلی ماده و تبصره چیده تا تکلیفشان معلوم باشد. حالا بیایید سراغ جزئیات و ببینیم این داستان چطور پیش می‌رود.

اشخاص – انسان‌ها و شرکت‌ها، هر دو شخصیت دارند!

۱. شخص حقیقی و حقوقی – کدام یکی زنده‌تر است؟

همه ما به عنوان اشخاص حقیقی، از لحظه تولد صاحب حق و تکلیف می‌شویم. یعنی می‌توانیم ارث ببریم، ملک بخریم، وام بگیریم، اما خب نمی‌توانیم ادعا کنیم که "من یک شرکت هستم، لطفاً مرا ثبت کنید!" در مقابل، اشخاص حقوقی مانند شرکت‌ها، مؤسسات، و دولت هستند که قانون آن‌ها را ساخته است. اما این اشخاص حقوقی برخلاف ما انسان‌ها، نه می‌توانند ازدواج کنند، نه ارث ببرند، نه حتی تولد و مرگ واقعی دارند. اگر کسی به شما گفت "شرکت ما احساسات دارد!" بدانید که یا تبلیغاتچی است یا زیادی با حسابدار شرکتش صمیمی شده!

۲. اهلیت تمتع و استیفا – داشتن حق با توانایی استفاده از آن فرق دارد!

در حقوق، داشتن حق یک چیز است، توانایی استفاده از آن چیز دیگر! هر نوزادی که به دنیا می‌آید، طبق ماده ۹۵۶ قانون مدنی، حق مالکیت دارد، اما خب نمی‌تواند روی تخت زایشگاه یک چک بکشد! اینجا فرق اهلیت تمتع (حق داشتن) و اهلیت استیفا (توانایی استفاده از حق) مشخص می‌شود. اهلیت تمتع را همه دارند، حتی نوزاد! اما اهلیت استیفا نیاز به بلوغ، رشد و عقل دارد. پس اگر دیدید کسی معامله عجیبی انجام داد، اول چک کنید که عقلش سالم است یا نه!

۳. اقامتگاه – هر جا که بروی، قانون دنبالت می‌آید!

اقامتگاه یعنی جایی که قانون برای حل و فصل مشکلات حقوقی فرد به آن مراجعه می‌کند. طبق ماده ۱۰۰۲ قانون مدنی، هر شخص فقط یک اقامتگاه رسمی دارد. حتی اگر ده‌ها خانه بخرد، قانون یکی از آن‌ها را به‌عنوان خانه اصلی‌تان در نظر می‌گیرد. اما اقامتگاه همیشه اختیاری نیست! برای مثال، کودکان اقامتگاهشان تابع ولی است، یعنی هر جا بابا یا بابابزرگشان بود، قانون هم آن‌ها را همانجا می‌بیند.

محبورین : امان از آدم‌هایی که نمی‌توانند برای خودشان تصمیم بگیرند!

۴. محبور کیست و چرا قانون نگران اوست؟

مجبور یعنی کسی که نمی‌تواند به تنهایی در امور مالی و حقوقی تصمیم بگیرد. قانون سه دسته از افراد را محبور دانسته است:
۱. صغیر (بچه‌های کم سن و سال)
۲. سفیه (بزرگ‌ترهایی که بلد نیستند پولشان را درست خرج کنند)
۳. مجنون (کسانی که قوه عقلشان دچار مشکل است)
صغیر دو نوع دارد: ممیز و غیرممیز. صغیر غیرممیز همان فسقلی‌هایی هستند که هنوز فرق سیب و پرتقال را نمی‌دانند، چه برسد به این که معامله کنند! اما صغیر ممیز آن‌هایی‌اند که خوب و بد را درک می‌کنند، ولی هنوز به رشد مالی نرسیده‌اند.

۵. مجنون و سفیه – قانون حواسش به آن‌ها هست!

مجنون که تکلیفش معلوم است؛ هیچ معامله‌ای که انجام بدهد، معتبر نیست. اگر هم در یک لحظه هشیار شد و معامله‌ای کرد، باز هم قانون باید بررسی کند که آن لحظه عقلش سر جایش بوده یا نه! اما سفیه وضعش فرق دارد. سفیه مثل آن‌هایی است که اگر پول دستشان بدهید، یا ماشینشان را به قیمت یک آب‌نبات می‌فروشند یا کل ارث پدری‌شان را صرف خرید هزار جور وسیله بی‌مصرف می‌کنند! قانون به این افراد اجازه نمی‌دهد که به تنهایی در اموالشان تصرف کنند، مگر برای خرید مایحتاج روزمره. پس اگر سفیه بودید، حداقل می‌توانید برای خودتان بستنی بخرید!

۶. ولی، وصی و قیم – این‌ها چه فرقی دارند؟

حالا که بعضی‌ها نمی‌توانند کارهایشان را خودشان انجام دهند، پس یک نفر باید مسئولشان باشد!
✓ ولی قهری: پدر و جد پدری که قانوناً اختیار کامل دارند.
✓ وصی: کسی که از طرف متوفی برای سرپرستی محبور تعیین شده است.
✓ قیم: فردی که دادگاه او را تعیین می‌کند تا اموال و زندگی محبور را مدیریت کند.
قیم اجازه ندارد که بدون اجازه دادستان، اموال محبور را بفروشد. پس اگر فکر می‌کنید قیم شدن یعنی رسیدن به یک گنج، باید بدانید که قانون سخت‌گیرتر از چیزی است که فکرش را می‌کنید!

۷. آیا محجور می تواند ازدواج کند؟

ازدواج برای محجورین قانون خودش را دارد.
✓ صغیر: با اجازه ولی قهری بله، اما در موارد خاص.
✓ مجنون: تنها با اجازه دادگاه و در صورتی که به نفع او باشد.
✓ سفیه: از آنجا که حشرش فقط در امور مالی است، می تواند ازدواج کند، اما برای مهریه و عقد مالی، ولی اش باید دخالت کند.

پس اگر کسی گفت "من محجورم، اما دارم ازدواج می کنم"، تعجب نکنید! شاید ولی اش همه چیز را هماهنگ کرده باشد.

۸. خروج از حجر – چگونه به دنیای بزرگسالان وارد شویم؟

اگر محجور هستید و می خواهید از این وضعیت خارج شوید، باید ثابت کنید که دیگر مشکل قبلی را ندارید.
✓ صغیر: باید به سن بلوغ برسد و رشدش را اثبات کند.
✓ سفیه: باید در دادگاه نشان دهد که دیگر در مدیریت اموالش عقلش سر جایش است.
✓ مجنون: باید پزشک قانونی سلامت روانی او را تأیید کند.
اگر ثابت کردید که دیگر محجور نیستید، قانون شما را آزاد می گذارد تا برای خودتان تصمیم بگیرید. البته خدا را شکر قانون همیشه چشمی روی همه چیز دارد تا کسی از این وضعیت سوءاستفاده نکند!

جمع بندی – قانون، بزرگ ترین حامی افراد ناتوان

در دنیای حقوق مدنی، قانون وظیفه دارد از حقوق تمام افراد، چه قوی و چه ضعیف، محافظت کند. اشخاص حقوقی و حقیقی هرکدام جایگاه خود را دارند، اما محجورین به حمایت ویژه نیاز دارند. اگر کسی توانایی مدیریت اموالش را ندارد، قانون برایش ولی، وصی یا قیم تعیین می کند. پس اگر روزی کسی به شما گفت "من محجورم و نمی توانم پولم را مدیریت کنم"، بدانید که او یا واقعاً نیاز به حمایت دارد، یا دارد زیرکانه خودش را از مسئولیت های مالی فراری می دهد!
--

سوالات امتحانی

1. تعریف و اقسام اشخاص در حقوق مدنی را بیان کنید.

✓ پاسخ: در حقوق مدنی، اشخاص به دو دسته تقسیم می‌شوند:

اشخاص حقیقی: همان افراد انسانی هستند که از لحظه تولد تا مرگ دارای شخصیت حقوقی می‌شوند.
اشخاص حقوقی: نهادهایی مانند شرکت‌ها، مؤسسات خیریه، و دولت که قانون برای آن‌ها شخصیت مستقل از افراد تشکیل‌دهنده‌شان قائل شده است.

✓ مثال: یک شرکت تجاری مانند "شرکت ایران‌خودرو" یک شخص حقوقی است، اما کارمندان آن اشخاص حقیقی هستند.

2. اهلیت تمتع و اهلیت استیفا چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟

پاسخ: اهلیت تمتع: به معنای صلاحیت بهره‌مندی از حقوق است که هر انسان از بدو تولد تا مرگ از آن برخوردار است.

اهلیت استیفا: به معنای توانایی اجرای حقوق و انجام اعمال حقوقی است که نیاز به عقل، رشد، و بلوغ دارد.

مثال: یک نوزاد تازه متولد شده دارای اهلیت تمتع است (مثلاً می‌تواند مالک ارث شود)، اما فاقد اهلیت استیفا است (نمی‌تواند خودش قرارداد امضا کند).

3. آیا اشخاص حقوقی از همان حقوق اشخاص حقیقی برخوردارند؟ توضیح دهید.

پاسخ: خیر، اشخاص حقوقی فقط از حقوقی بهره‌مند می‌شوند که با طبیعت آن‌ها سازگار باشد. آن‌ها نمی‌توانند حقوقی مانند ازدواج یا حضانت داشته باشند، اما می‌توانند مالک شوند، قرارداد ببندند، و طرف دعوا قرار گیرند.

مثال: یک شرکت می‌تواند یک ساختمان بخرد، اما نمی‌تواند ازدواج کند.

4. شخصیت حقوقی از چه زمانی آغاز و چگونه پایان می‌یابد؟

پاسخ: شخصیت حقوقی اشخاص حقیقی از لحظه تولد آغاز و با مرگ پایان می‌یابد. در مورد اشخاص حقوقی، از زمان ثبت قانونی آغاز و با انحلال پایان می‌یابد.

مثال: وقتی یک فرد فوت می‌کند، اموال او میان ورثه تقسیم می‌شود، و وقتی یک شرکت ورشکسته شود، شخصیت حقوقی آن خاتمه می‌یابد.

5. وضعیت حقوقی جنین در حقوق مدنی ایران چگونه است؟

پاسخ: جنین دارای شخصیت حقوقی ناقص است و در صورت تولد زنده، حقوقی مانند ارث و وصیت به او تعلق می‌گیرد.

مثال: اگر پدری قبل از تولد فرزندش فوت کند، در صورتی که نوزاد زنده به دنیا بیاید، از پدرش ارث می‌برد.

6. آثار حقوقی مرگ انسان بر شخصیت حقوقی او چیست؟

پاسخ: پس از مرگ، شخصیت حقوقی فرد پایان می‌یابد و اموال او به ورثه منتقل می‌شود. همچنین، دعاوی مرتبط با شخصیت او مختومه می‌شود.

مثال: اگر فردی قبل از فوتش طرف یک قرارداد باشد، پس از مرگ او، ورثه یا وکیل قانونی او باید تکلیف قرارداد را مشخص کنند.

7. اقامتگاه را تعریف کنید و انواع آن را توضیح دهید.

پاسخ: اقامتگاه محل اصلی زندگی و فعالیت یک شخص است. انواع آن:

اقامتگاه اختیاری: محل سکونت معمولی فرد.

اقامتگاه اجباری: مانند اقامتگاه صغار که همان محل زندگی ولی قهری است.

اقامتگاه اداری: برای کارمندان دولتی که بر اساس مقررات تعیین می‌شود.

مثال: یک تاجر می‌تواند اقامتگاه اختیاری‌اش تهران باشد، اما اقامتگاه اداری‌اش در اصفهان باشد.

8. آیا شخص می‌تواند بیش از یک اقامتگاه داشته باشد؟ دلایل خود را بیان کنید.

پاسخ: خیر، هر شخص فقط یک اقامتگاه قانونی دارد، هرچند ممکن است در چندین محل سکونت داشته باشد.

مثال: یک فرد ممکن است در تهران خانه داشته باشد و در مشهد نیز سکونت موقت داشته باشد، اما از نظر قانونی فقط یک اقامتگاه دارد.

9. وضعیت حقوقی اشخاص مفقودالاثر چگونه تعیین می‌شود؟

پاسخ: در صورت غیبت طولانی، دادگاه پس از گذشت مدت قانونی و بررسی شرایط، حکم موت فرضی را صادر می‌کند.

مثال: اگر شخصی در زلزله‌ای ناپدید شود و سال‌ها از او خبری نباشد، دادگاه می‌تواند حکم فوت او را صادر کند.

10. تفاوت غایب مفقودالاثر و غایب عادی چیست؟

پاسخ: غایب مفقودالاثر کسی است که خبری از او نیست و وضعیت حقوقی او نیاز به تعیین دارد. اما غایب عادی کسی است که محل سکونتش مشخص نیست ولی ارتباطش با جامعه قطع نشده است.

مثال: یک مسافر که چندین سال از او خبری نیست، مفقودالاثر محسوب می‌شود، اما فردی که شهر خود را ترک کرده ولی همچنان با خانواده‌اش در تماس است، غایب عادی است.

11. آیا محجور می‌تواند وصیت کند؟ در چه شرایطی؟

پاسخ: محجور نمی‌تواند وصیت کند مگر اینکه بعد از خروج از حالت حجر (برای مثال رشد یا بهبودی) قادر به انجام وصیت باشد. اگر فرد محجور به سن بلوغ یا رشد برسد، می‌تواند وصیت کند.

مثال: یک فرد سفیه که پس از درمان به حالت نرمال بازمی‌گردد، می‌تواند وصیت کند.

12. در چه صورتی محجور می‌تواند از حجر خارج شود؟

پاسخ: محجور می‌تواند از حجر خارج شود زمانی که وضعیتش تغییر کند. برای مثال، یک صغیر به سن بلوغ می‌رسد یا یک فرد سفیه با درمان به حالت عادی بازمی‌گردد.

مثال: فردی که به دلیل بیماری روانی محجور شده بود، با بهبودی از بیمارستان مرخص می‌شود و به حالت سابق خود بازمی‌گردد.

13. اثبات رشد برای خروج از حجر چگونه انجام می‌شود؟

پاسخ: اثبات رشد از طریق نظر کارشناس پزشکی یا روان‌شناسی انجام می‌شود که تایید می‌کند فرد به رشد عقلانی و بلوغ دست یافته است.

مثال: فردی که به دلیل سفه محجور بود، ممکن است با نظر پزشک متخصص نشان دهد که اکنون قادر به اداره امور مالی خود است و می‌تواند از حجر خارج شود.

14. آثار معاملات صغیر ممیز و غیرممیز را مقایسه کنید.

پاسخ:

صغیر غیرممیز: هیچ‌گونه اهلیتی برای انجام معاملات ندارد و تمام معاملات او باطل است.

صغیر ممیز: برخی از معاملات او معتبر است (مانند خرید کالاهای کم ارزش) اما در امور مهم تر نیاز به تایید ولی یا قیم دارد.

مثال: یک کودک 7 ساله نمی تواند یک ملک را بخرد، اما ممکن است بتواند یک اسباب بازی ارزان قیمت خریداری کند.

15. محجور کیست و چه کسانی محجور محسوب می شوند؟

پاسخ: محجور به کسی گفته می شود که به دلیل عوامل مختلف، مانند سن کم، جنون، یا سفیه، توانایی انجام بسیاری از اعمال حقوقی را ندارد. افرادی که به این دلایل محجور شناخته می شوند عبارتند از:

صغار: افرادی که هنوز به سن بلوغ نرسیده اند.

سفیه: افرادی که به علت تصرفات غیرعقلانه در امور مالی خود قادر به انجام معاملات صحیح نیستند.

جنون: افرادی که به دلیل اختلالات روانی نمی توانند امور حقوقی خود را انجام دهند.

مثال: یک کودک 10 ساله که نمی تواند قرارداد خرید و فروش ببندد، صغیر محجور است.

16. تفاوت میان حجر قانونی و حجر قضایی را بیان کنید.

پاسخ:

حجر قانونی: زمانی است که قانون به طور خودکار فرد را محجور می کند، مانند سن کم یا جنون.

حجر قضایی: زمانی است که دادگاه به دلیل دلایل خاصی، مانند عدم توانایی فرد در اداره امور مالی خود، او را محجور اعلام می کند.

مثال: یک کودک 8 ساله به طور قانونی محجور است، اما فردی که به دلیل اعتیاد شدید نتواند امور مالی خود را اداره کند، ممکن است بر اساس حکم دادگاه محجور شناخته شود.

17. چرا سفیه محجور محسوب می شود و در چه اموری اهلیت دارد؟

پاسخ: سفیه به فردی گفته می شود که در امور مالی خود تصرفات غیرعقلانه و غیرمنطقی دارد و قادر به حفظ اموال خود نیست. چنین فردی محجور محسوب می شود و نمی تواند در امور مالی به طور مستقل تصمیم گیری کند. با این حال، در برخی مسائل مانند ازدواج یا معاملات غیرمالی، اهلیت دارد.

مثال: فردی که تمام اموال خود را به صورت غیرمنطقی در قمار از دست می دهد، سفیه است و در معاملات مالی محجور است، اما ممکن است بتواند ازدواج کند.

18. صغیر به چند دسته تقسیم می شود؟ آثار حقوقی هر یک را توضیح دهید.

پاسخ: صغیر به دو دسته تقسیم می شود:

صغیر غیرممیز: کسی که به سن بلوغ نرسیده و فاقد توانایی تشخیص خوب و بد است. این افراد کاملاً محجورند و هیچ‌گونه اهلیتی در انجام امور حقوقی ندارند.

صغیر ممیز: کسی که به سن بلوغ نرسیده ولی می‌تواند تفاوت بین خوب و بد را تشخیص دهد. این فرد در امور شخصی و ساده، مانند خرید کالاهای کم‌ارزش، اهلیت دارد اما در امور مالی بزرگ نیاز به سرپرست (ولی) دارد.

مثال: یک کودک 6 ساله که نمی‌تواند تصمیمات مالی بگیرد، صغیر غیرممیز است. یک کودک 12 ساله که می‌تواند تشخیص دهد که خرید یک اسباب‌بازی خوب است، صغیر ممیز است.

19. جنون چه تأثیری بر اهلیت فرد دارد؟

پاسخ: جنون، که به معنای اختلال در عقل است، اهلیت فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. فرد مجنون در انجام اعمال حقوقی ناتوان است و معاملات او به طور کلی بی‌اثر است، مگر اینکه به موجب قانون، دادگاه یا وصیت خاصی حکم دیگری صادر کند.

مثال: فردی که دچار جنون است، نمی‌تواند به طور قانونی قرارداد ببندد و حتی اگر بخواهد اموالش را بفروشد، این قرارداد از نظر حقوقی باطل است.

20. قیّم کیست و وظایف او چیست؟

پاسخ: قیّم شخصی است که به عنوان سرپرست برای مدیریت امور مالی و شخصی فرد محجور، مانند صغیر یا مجنون، منصوب می‌شود. قیّم مسئول مراقبت از امور مالی و رفاهی محجور است و باید در بهترین منافع او عمل کند.

مثال: اگر یک فرد بالغ به دلیل بیماری روانی محجور شود، ممکن است دادگاه برای او قیّم تعیین کند که امور مالی و شخصی‌اش را اداره کند.

21. چه تفاوتی میان ولی قهری و وصی وجود دارد؟

پاسخ: ولی قهری: ولی قهری به کسی گفته می‌شود که به صورت طبیعی یا قانونی مسئولیت نگهداری و اداره امور مالی و شخصی فرد محجور (مانند کودک یا مجنون) را دارد.

وصی: وصی شخصی است که توسط فرد محجور یا ولی قهری به طور خاص برای اداره اموال یا امور شخصی محجور منصوب می‌شود، مثلاً برای انجام وصیت.

مثال: ولی قهری والدین یک کودک هستند، در حالی که وصی ممکن است شخصی باشد که توسط فرد فوت‌شده برای اجرای وصیت منصوب شده است.

22. موارد عزل قیّم را توضیح دهید.

پاسخ: قیّم ممکن است در مواردی مانند سوء رفتار، عدم توانایی در انجام وظایف، یا اقدامات نادرست از سوی دادگاه عزل شود.

مثال: اگر قیّم به نفع خود از اموال محجور سوءاستفاده کند یا نتواند وظایف خود را به درستی انجام دهد، دادگاه ممکن است او را عزل کند.

23. تفاوت میان سرپرستی (حضانة) و ولایت چیست؟

پاسخ: حضانة: نگهداری و مراقبت از کودک است و بیشتر بر مراقبت جسمی و روحی او متمرکز است. ولایت: شامل اداره امور مالی و قانونی کودک یا فرد محجور است و شخص ولی به عنوان سرپرست قانونی وظایف بزرگ تری را بر عهده دارد.

مثال: یک مادر حق حضانة فرزند خود را دارد، اما پدر یا قیم در موارد مربوط به امور مالی کودک ولی است.

24. سفیه در چه اموری می تواند شخصاً تصمیم بگیرد؟

پاسخ: سفیه در امور مالی به طور کلی محجور است، ولی در امور غیرمالی که نیاز به تصمیم گیری عقلانی نداشته باشد، می تواند شخصاً تصمیم بگیرد. به عبارت دیگر، سفیه می تواند در مسائلی که مرتبط با امور خانوادگی یا شخصی است، نظیر ازدواج، شراکت های ساده یا امور غیرمالی دیگر، تصمیم بگیرد.

مثال: یک فرد سفیه می تواند در انتخاب همسر خود تصمیم بگیرد، اما نمی تواند بدون تایید قیم یا ولی در مورد خرید و فروش ملک اقدام کند.

25. آیا محجور می تواند نکاح کند؟ شرایط آن را توضیح دهید.

پاسخ: محجور به طور کلی نمی تواند به طور مستقل نکاح کند، مگر اینکه در صورتی که پس از خروج از حجر (مثلاً بلوغ یا درمان از سفه) به حالت نرمال برسد، می تواند ازدواج کند. در برخی موارد، ولی قهری یا قیم می تواند اجازه عقد نکاح برای فرد محجور را بدهد.

مثال: یک فرد سفیه نمی تواند بدون تایید ولی قهری خود ازدواج کند، اما اگر وضعیت مالی او بهبود یابد و از حجر خارج شود، می تواند ازدواج کند.

26. آیا محجور می تواند طرف دعوا قرار گیرد؟ توضیح دهید.

پاسخ: بله، محجور می تواند طرف دعوا قرار گیرد، اما توانایی دفاع از خود یا انجام اقدامات حقوقی را ندارد. در این صورت، ولی یا قیم برای او عمل می کند و دعوا را پیش می برد.

مثال: اگر یک فرد سفیه به دلیل بدهی به دادگاه فراخوانده شود، ولی او باید برای او دفاع کند و در صورتی که محجور خواسته ای داشته باشد، ولی یا قیم درخواست آن را انجام می دهد.

27. چه تفاوتی بین حجر ناشی از سفه و حجر ناشی از جنون وجود دارد؟

پاسخ: حجر ناشی از سفه: فرد به دلیل تصرفات غیرعقلانه در امور مالی محجور است. او ممکن است به لحاظ عقلانی سالم باشد، اما در امور مالی قادر به تصمیم‌گیری منطقی نیست.

حجر ناشی از جنون: فرد به دلیل اختلالات روانی به طور کلی قادر به انجام اعمال حقوقی نیست و این نوع حجر نتیجه یک وضعیت پزشکی است.

مثال: فردی که به دلیل اعتیاد به قمار اموال خود را از دست می‌دهد، محجور از نوع سفه است، اما فردی که به دلیل اختلالات روانی قادر به درک واقعیت نیست، محجور به دلیل جنون است.

28. چه نهادی مسئول رسیدگی به امور محجورین است؟

پاسخ: مسئولیت رسیدگی به امور محجورین در ایران معمولاً بر عهده دادگاه‌ها است. دادگاه‌ها در صورتی که فردی نیاز به سرپرستی قانونی داشته باشد، برای او قیم تعیین می‌کنند یا از طریق تصمیم‌گیری‌های قضائی امور او را پیگیری می‌کنند.

مثال: اگر یک فرد به دلیل بیماری روانی محجور شود، خانواده یا وکیل می‌توانند به دادگاه مراجعه کرده و برای او قیم تعیین کنند.

29. آثار مالی و غیرمالی حجر را توضیح دهید.

پاسخ: آثار حجر به دو دسته مالی و غیرمالی تقسیم می‌شود:

آثار مالی: فرد محجور نمی‌تواند در امور مالی خود تصمیم‌گیری کند و تمامی معاملات مالی او غیرمعتبر است.
آثار غیرمالی: فرد محجور نمی‌تواند در امور شخصی و حقوقی خود مانند ازدواج، طلاق، یا وصیت کردن اقدام کند مگر با تایید ولی یا قیم.

مثال: فردی که محجور است نمی‌تواند خانه‌اش را بفروشد یا ازدواج کند، مگر با تایید قیم یا ولی.

30. آیا حجر تأثیری بر مسئولیت کیفری فرد دارد؟ چرا؟

پاسخ: حجر به طور معمول تأثیری بر مسئولیت کیفری فرد ندارد. حتی اگر فرد محجور باشد، در صورتی که عمل مرتکب شده از نظر قانونی جرم شناخته شود، او مسئول است. البته در برخی موارد خاص، ممکن است بر اساس وضعیت روانی فرد (مانند جنون) مسئولیت کیفری او منتفی یا کاهش یابد.

مثال: فردی که به دلیل جنون مرتکب جرم شود، ممکن است از مسئولیت کیفری معاف شود یا مجازات کمتری دریافت کند. اما فردی که به دلیل سفه مرتکب جرم شود، همچنان مسئول خواهد بود و ممکن است مجازات‌های متناسب با جرم خود را بپردازد.

در پایان این کتاب، امیدوارم که توانسته باشیم به شما کمک کنیم تا با اعتماد به نفس و بدون استرس، آمادگی کامل برای امتحان حقوق مدنی پیدا کنید. همانطور که در ابتدا گفتیم، هدف این کتاب فقط تسهیل فرآیند یادگیری و مرور مطالب کلیدی بود تا شما بتوانید در کمترین زمان، بیشترین بهره‌برداری را داشته باشید. حالا که همه نکات مهم و سوالات پرتکرار را مرور کرده‌اید، مطمئن باشید که آمادگی کامل برای امتحان دارید و فقط کافی است با آرامش و تمرکز قدم به جلسه امتحان بگذارید.

همچنین، اگر به دنبال جزوات مشابه برای سایر دروس حقوق در تمامی مقاطع تحصیلی هستید، باید بدانید که این سبک از جزوه‌ها برای تمام دروس حقوقی در تمامی مقاطع در دسترس است. شما می‌توانید از منابع مشابه برای درس‌های مختلف، از جمله حقوق جزا، حقوق تجارت، اصول فقه و دیگر رشته‌های حقوقی استفاده کنید و در هر مقطع تحصیلی بهترین نتیجه را بگیرید.

در نهایت، موفقیت شما در امتحان به دست خودتان است. شما قادر به موفقیت هستید، پس با قدرت و اعتماد به نفس به جلو حرکت کنید و به هدف‌تان برسید. برای دریافت جزوات و مطالب بیشتر یا اگر سوالی داشتید، می‌توانید از راه‌های ارتباطی زیر استفاده کنید:

✉ کانال تلگرام @imanilawyer :

✉ ایمیل نویسنده m.imanilawyer@gmail.com :

☎ شماره تماس: 09940959016

موفق و پیروز باشید!

محمد ایمانی